

ODDELEK 1: Identifikacija snovi/zmesi in družbe/podjetja

1.1 Identifikator izdelka:

Trgovsko ime: izravnalne mase
Šifra izdelka: IMOPLAN 30 – hitrosušeča cementna izravnalna masa do 3 cm
IMOGLAT – CE – stenska izravnalna masa – groba na osnovi cementa
IMOGLAT – AP – cementna izravnalna masa za steno in strop
IMOGLAT – SB specialna bela cementna masa za glajenje
IMOVAL- dekorativni omet
Injekcijska masa – masa na osnovi cementa za injektiranje
Hidrostop – hitrovezna nepropustna masa za ustavljanje vode
Fugirna masa – fugirne mase na osnovi cementa v beli in sivi barvi

1.2 Pomembne identificirane uporabe snovi ali zmesi in odsvetovane uporabe:

Identificirane uporabe: Samorazlivna izravnalna masa – izravnalna masa na osnovi cementa do 3 mm; mineralne izravnalne, zalivne in fugirne mase na osnovi cementa.

Odsvetovana Ni podatkov

Uporaba:

1.3 Podrobnosti o dobavitelju varnostnega lista:

Proizvajalec/distributer:

IMO Oblak Izidor s.p.
Šentjošt nad Horjulom 12, 1354 Horjul
Telefon: 01 75 401 97, Fax: 01 75 400 49
GSM: 041 655415 ali 051 655415
e-mail: info@imo.si
URL: <http://www.imo.si/>

1.4 Telefonska številka za nujne primere:

Od 8.00 do 15.00 ure so dodatne informacije dosegljive na telefonski številki 01 75 401 97.

Najbližji zdravstveni dom.

V primeru življenjske ogroženosti poklicati telefonsko številko 112.

ODDELEK 2: Ugotovitev nevarnosti

2.1 Razvrstitev snovi ali zmesi:

2.1.1 Razvrstitev po Uredbi (ES) št. 1272/2008

Hude poškodbe oči, kategorija nevarnosti 1; H318

Draženje kože, kategorija nevarnosti 2; H315

Preobčutljivost kože, kategorija nevarnosti 1; H317

Specifična strupenost za ciljne organe enkratna izpostavljenost, kategorija nevarnosti 3, draženje dihalnih poti; H335

2.1.2 Razvrstitev po Direktivi (ES) št. 67/548/EGS ali 1999/45/ES

Xi; Dražilno

R37/38-41-43

2.1.3 Dodatne informacije

Za celotno besedilo R-stavkov glejte Oddelek 16.

2.2 Elementi etikete:

2.2.1 Označevanje po Uredbi (ES) št. 1272/2008

Opozorilna beseda: Nevarno

Piktogram GHS:

... nadaljevanje na naslednji strani ...

... nadaljevanje s prejšnje strani ...

Stavki o nevarnosti:

H318 Povzroča hude poškodbe oči.
H315 Povzroča draženje kože.
H317 Lahko povzroči alergijski odziv kože.
H335 Lahko povzroči draženje dihalnih poti.

Previdnostni stavki:

P102 Hraniti zunaj dosega otrok.
P280 Nositi zaščitne rokavice/zaščitno obleko/zaščito za oči/zaščito za obraz.
P305 + P351 + P338 + P310 PRI STIKU Z OČMI: previdno izpirajte z vodo nekaj minut. Odstranite kontaktne leče, če jih imate in če to lahko storite brez težav. Nadaljujte z izpiranjem. Takoj pokličite CENTER ZA ZASTRUPITVE ali zdravnika.
P302 + P352 + P333 + P 313 PRI STIKU S KOŽO: umiti z veliko mila in vode. Če nastopi draženje kože ali se pojavi izpuščaj: poiščite zdravniško pomoč/oskrbo.
P261 + P304 + P340 + P312 Ne vdihavati prahu/dima/plina/meglvice/hlapov/razpršila. PRI VDIHAVANJU: prenesti žrtev na svež zrak in jo pustiti počivati v položaju, ki olajša dihanje. Ob slabem počutju pokličite CENTER ZA ZASTRUPITVE ali zdravnika.
P501 Odstraniti vsebino/posodo na primernem zbirnem mestu za ravnanje z odpadki.

2.2.2 Dodatne informacije na etiketi

Stik kože z mokrim cementom, svežim betonom ali malto lahko povzroči draženje, dermatitis ali opekline. Lahko povzroči škodo na izdelkih iz aluminija ali drugih ne-žlahtnih kovin.

2.2.2 Označevanje po Direktivi (ES) št. 67/548/EGS ali 1999/45/ES

Navedba nevarnosti:

Xi

DRAŽILNO

Komponente, ki določajo nevarnost in jih je potrebno navesti na etiketi:

Portland cement

R-stavki:

R 37/38 Draži dihalne poti in kožo.
R 41 Nevarnost resnih poškodb oči.
R 43 Izpostavljenost pri stiku s kožo.

S-stavki:

S 2 Hraniti izven dosega otrok.
S 22 Ne vdihavati prahu.
S 24/25 Preprečiti stik s kožo in očmi.
S 26 Če pride v oči, takoj izpirati z obilo vode in poiskati zdravniško pomoč.
S 28 Ob stiku s kožo takoj izpirati z obilo vode.
S 36/37/39 Na delu nositi ustrezna zaščitna oblačila, zaščitne rokavice in zaščitna očala/zaščito za obraz.
S 46 Če pride do zaužitja, takoj poiskati zdravniško pomoč in pokazati embalažo ali etiketo.

2.3 Dodatne nevarnosti:

Cementni prah lahko povzroči draženje dihal. Ko cement reagira z vodo, na primer pri pripravi betona ali malte, ali ko se cement navlaži, nastane močno alkalna raztopina. Zaradi visoke alkalnosti, lahko moker cement povzroči draženje kože in oči. Prav tako lahko povzroči alergijsko reakcijo pri posameznikih zaradi vsebnosti topnega kroma (VI). Cement ne izpolnjuje kriterijev za PBT in vPvB v skladu s prilogo XIII Uredbe REACH (ES) št. 1907/2006.

ODDELEK 3: Sestava/podatki o sestavinah

3.1 Mešanica

Opis mešanice: Lepila na osnovi cementa in raznih anorganskih in organskih dodatkov.

Nevarne sestavine:

Ime	EC št.	CAS št.	Indeks št.	Razvrstitev Direktiva 67/548/EGS	Razvrstitev Uredba (ES) št. 1272/2008	% (ut)	REACH registracijska št.
Portland cement	266-043-4	65997-15-1	/	Xi, R 37/38-41-43	STOT SE3; H335 Skin Irrit. 2; H315 Eye Dam. 1; H318 Skin Sens. 1; H317	25-50	/

Dodatne informacije: Za celotno besedilo H-stavkov in R-stavkov glejte Oddelek 16.

ODDELEK 4: Ukrepi za prvo pomoč

4.1 Opis ukrepov za prvo pomoč

Splošni napotki:

Ni podatkov

Pri vdihovanju:

Poskrbeti za čist zrak. Prah z vratu in okoli nosu nemudoma odstraniti. Pri težavah kot so slabost, kašelj ali draženje, se posvetujte z zdravnikom.

Pri stiku s kožo:

Odstraniti suh cement in ga izprati z zadostno količino vode. Vlažen cement izprati z večjo količino vode. Prepojeno obleko, čevlje, ure itn. odstraniti. Slednje pred ponovno uporabo temeljito očistiti. Pri težavah s kožo se posvetujte z zdravnikom.

Pri stiku z očmi:

Ne drgnite oči, ker lahko dodatno mehansko poškodujete roženico. Pri uporabi kontaktnih leč le-te odstranite in takoj začnite spirati pri odprtih vekah pod tekočo vodo najmanj 20 minut, da se vsi delci odstranijo. Če je mogoče, uporabite izotonično raztopino za oči (0,9 % NaCl). Vedno poiskati zdravniško pomoč očesnega zdravnika ali zdravnika medicine dela.

Pri zaužitju:

Ne siliti k bruhanju. Ob zavesti izprati ustno votlino in popiti zadostno količino vode. Posvetovati se z zdravnikom ali centrom za zastrupitve ter posredovati ta varnostni list.

Zaščita osebe, ki nudi prvo pomoč:

Osebe prve pomoči ne potrebuje posebne zaščitne opreme. Izvajalci prve pomoči naj se izogibajo stiku z vlažnim cementom.

4.2 Najpomembnejši simptomi in učinki, akutni in zapozneli

Pri vdihovanju:

Ponavljajoče vdihavanje večjih količin cementnega prahu v daljšem časovnem intervalu poveča možnost nastanka pljučnih obolenj.

Pri stiku s kožo:

Cement lahko ob daljšem stiku z vlažno kožo povzroči draženje (posledica potenja ali vlage v zraku). Stik s cementom in vlažno kožo lahko povzroči draženje, dermatitis ali resne poškodbe kože.

Pri stiku z očmi:

Stik oči s cementom (suh ali vlažen) lahko povzroči resne in morebitne trajne poškodbe oči.

Pri zaužitju:

Ni podatkov

4.3 Navedba kakršne koli takojšnje medicinske oskrbe in posebnega zdravljenja

V primeru zdravniške pomoči predložiti ta varnostni list.

ODDELEK 5: Protipožarni ukrepi

5.1 Sredstva za gašenje

Ustrezna sredstva za gašenje:

Izdelek ni gorljiv. V primeru požara se lahko uporabijo vsa protipožarna sredstva.

Neustrezna sredstva za gašenje:

Ni podatkov

5.2 Posebne nevarnosti v zvezi s snovjo ali zmesjo

Ni podatkov

... nadaljevanje na naslednji strani ...

... nadaljevanje s prejšnje strani ...

5.3 Nasvet za gasilce Ni podatkov

Dodatni podatki: Ni podatkov

ODDELEK 6: Ukrepi ob nenamernih izpustih

6.1 Osebni varnostni ukrepi, zaščitna oprema in postopki v sili

6.1.1 Za neizučeno osebje: Izogibati se stiku s kožo, očmi in dihali.

6.1.2 Za reševalce: Ni podatkov

6.2 Okoljevarstveni ukrepi V primeru onesnaženja vode ali tal obvestiti pristojne organe: Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje (112).

6.3 Metode in materiali za zadrževanje in čiščenje

6.3.1 Razlitje: Mehansko zbrati odpadke skupaj in jih deponirati na ustreznem prostoru.

6.3.2 Čiščenje razlitja: Ni podatkov

6.3.3 Druge informacije: Ni podatkov

6.4 Sklicevanje na druge oddelke Ni podatkov

Dodatni podatki: Ni podatkov

ODDELEK 7: Ravnanje in skladiščenje

7.1 Varnostni ukrepi za varno ravnanje

Preventivni ukrepi: Izogibati se kontaktu s kožo in očmi. Prostore dobro prezračevati. Embalažo tesno zapirati. Pri delu uporabljati osebna zaščitna sredstva. Ne povzročati dvigovanje prahu.

Ukrepi za preprečitev požara: Ni podatkov

Ukrepi za preprečitev nastajanja aeroslov in prahu: Ni podatkov

Ukrepi za zaščito okolja: Ni podatkov

Navodilo za splošne higieno: Ni podatkov

7.2 Pogoji za varno skladiščenje, vključno z nezdružljivostjo Ni podatkov

Tehnični ukrepi in pogoji skladiščenja: V suhih, zaprtih, pokritih, zračnih in hladnih prostorih. Ne sme priti v stik z vodo.

Materiali za embalažo: Ni podatkov

Zahteve za skladiščne prostore in posode: Ni podatkov

Razred skladiščenja: Ni podatkov

7.3 Posebne končne uporabe Ni podatkov

Priporočila: Ni podatkov

Specifične uporabe za industrijo: Ni podatkov

Dodatni podatki: Ni podatkov

ODDELEK 8: Nadzor izpostavljenosti/osebna zaščita

8.1 Parametri nadzora

Snov:	Način izpostavljenosti:	Pogostost izpostavljenosti:	Opombe:
Portland cement (prah)	5 (E) mg/m3 inhalna	mejna vrednost na delovnem mestu	Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti kemičnim snovem pri delu (Ur.l. RS št. 100/2001, 39/2005, 53/2007, 102/2010) ter Zakon o varnosti in zdravju pri delu (Ur.l. RS št. 43/2011)
krom (VI) (topen)	0,0002 % dermalna	kratkotrajno (akutno) dolgotrajno (ponavljajoče)	Uredba (ES) št.1907/2006

8.2 Nadzor izpostavljenosti

8.2.1 Ustrezen tehnično-tehnološki nadzor:

V prostorih, ki so namenjeni proizvodnji, transportu in skladiščenju je potrebno poskrbeti za zaščito delavcev ter za omejevanje emisije cementnega prahu v delovnem okolju.

8.2.2 Osebna zaščitna oprema:

- Splošno

Pri delu ne jesti, piti in kaditi. Pred odmori in ob koncu dela umiti roke in se stuširati, da se odstranijo ostanki cementa. Izogniti se stiku z očmi in kožo. Po opravljenem delu naj se delavci umijejo ali stuširajo in uporabijo mazila za kožo. Kontaminirana oblačila, čevlje, ure itd. pred ponovno uporabo očistiti. Delovno obleko shranjevati ločeno od ostale garderobe.

- Zaščita za oči/obraz

V prašnih pogojih in pri nevarnosti prašenja uporabiti dobro zaprta zaščitna očala v skladu s SIST EN 166.

- Zaščita kože

Ni podatkov

- Zaščita rok

Nositi nepremočljive, abrazijsko in alkalno odporne zaščitne rokavice (SIST EN 374). Primerne so npr. z nitrilom prepojene zaščitne rokavice z oznako CE. Upoštevati najdaljši čas nošenja. Usnjene rokavice zaradi prepuščanja vode niso primerne in lahko sprostijo spojine, ki vsebujejo krom. Nositi škornje in oblačila z dolgimi rokavi, kot tudi zaščitna mazila za kožo. Pri daljši izpostavljenosti je potrebno nositi vodotesne škornje ali ščitnike za kolena.

- Zaščita dihal

Pri prekoračitvi mejnih vrednosti izpostavljenosti (npr. pri odprtem ravnanju s suhim proizvodom) je potrebno nositi masko za zaščito dihal s protiprašnimi filtri (skladno npr. s SIST EN 149, SIST EN 140, SIST EN 14387, SIST EN 1827). Izbira maske je odvisna od intenzivnosti prašenja, prezračevati prostore

- Toplotna nevarnost

Ni podatkov

8.2.3 Nadzor izpostavljenosti okolja:

Ni podatkov

Dodatni podatki:

Ni podatkov

ODDELEK 9: Fizikalne in kemijske lastnosti

9.1 Podatki o osnovnih fizikalnih in kemijskih lastnostih

	Vrednost/Enota/Metoda
videz	prah
barva	siva, bela
vonj	brez
mejna vrednosti vonja	/
pH	/
tališče/ledišče	> 1000°C
začetno vrelišče in območje vrelišča	/
plamenišče	/
hitrost izparevanja	/
vnetljivost (trdno, plinasto)	/

... nadaljevanje na naslednji strani ...

<i>... nadaljevanje s prejšnje strani ...</i>	
zgornje/spodnje meje vnetljivosti ali eksplozivnosti	/
parni tlak	/
parna gostota	/
relativna gostota	/
topnost	/
porazdelitveni koeficient: n-oktanol/voda	/
temperatura samovžiga	/
temperatura razpadanja	/
viskoznost	/
eksplozivne lastnosti	/
oksidativne lastnosti	/
9.2 Drugi podatki:	
Ni podatkov	

ODDELEK 10: Obstojnost in reaktivnost	
10.1 Reaktivnost	Cement je hidravlični material, ki ob stiku z vodo reagira. Pri tem se cement strdi in pri čemer nastane trden material, ki ne reagira z okolico.
10.2 Kemijska stabilnost	Cement je stabilen, v kolikor se ga skladišči v skladu s pravili in na suhem (poglavje 7). Izogniti se je potrebno stiku z nezdružljivimi materiali. Vlažen cement je alkalen in nezdružljiv s kisljinami, amonijevimi solmi, aluminijem in ostalimi nežlahtnimi kovinami. Pri tem lahko nastane vodik. Cement je topen v fluorovodikovi kislini, pri čemer se lahko tvori jedek plin silicijev tetrafluorid. Izogniti se je potrebno stiku s temi nezdružljivimi materiali. Cement tvori z vodo kalcijeve silikate, ki ob prisotnosti močnih oksidantov (flor, borov tetrafluorid, itn) reagirajo.
10.3 Možnost poteka nevarnih reakcij	Pri normalni uporabi ni nobene nevarnosti.
10.4 Pogoji, ki se jim je treba izogniti	Vlaga med skladiščenjem povzroči nastajanje grud in poslabša kakovost cementa.
10.5 Nezdružljivi materiali	Kisljine, amonijeve soli, aluminij in ostale nežlahtne kovine. Pri nekontrolirani uporabi aluminijevega prahu v mokrem cementu nastaja vodik.
10.6 Nevarni produkti razgradnje	Ni podatkov
Dodatni podatki:	Ni podatkov

ODDELEK 11: Toksikološki podatki	
11.1 Podatki o toksikoloških učinkih	Ni podatkov
<u>Akutna strupenost:</u>	Ni podatkov
<u>Jedkost za kožo/draženje kože:</u>	Cement draži kožo in sluznico. Suhi cement ob stiku z vlažno kožo ali koža ob stiku z vlažnim ali mokrim cementom povzroči različna draženja in vnetne reakcije, npr. rdečica in razpoke. Dolgotrajen stik s cementom v kombinaciji z abrazijo lahko povzroči resne poškodbe kože. Študija je bila izvedena s cementom, ki vsebuje več kot 90% portlandskega cementnega klinkerja.
<u>Resne okvare oči/draženje:</u>	In vitro preskus je pri klinkerju portlandskega cementa pokazal različne močne učinke na roženico. Izračunan »indeks draženja« znaša 128. Neposreden stik s cementom lahko privede do poškodb roženice zaradi mehanskega učinkovanja ali pa takojšnje ali zapoznele draženje ali vnetje. Neposreden stik z večjimi količinami suhega cementa ali z vlažnim cementom povzroči od zmerne draženja oči (npr. vnetje veznice ali roba veke) pa vse do resnih poškodb oči ali celo oslepitve.
<i>... nadaljevanje na naslednji strani ...</i>	

... nadaljevanje s prejšnje strani ...

<u>Preobčutljivost pri vdihavanju in preobčutljivost kože:</u>	Pri posameznih osebah se lahko ob stiku z vlažnim cementom pojavi kožni ekcema. Ta se sproži glede na pH-vrednost (dražeč kontaktni dermatitis) ali pa zaradi imunološke reakcije z vodotopnim kromom (VI) (alergijski kontaktni dermatitis).
<u>Mutagenost za zarodne celice:</u>	Ni podatkov
<u>Rakotvornost</u>	Ni podatkov
<u>Strupenost za razmnoževanje</u>	Ni podatkov
<u>STOT – enkratna izpostavljenost:</u>	Izpostavljenost cementnemu prahu lahko privede do draženja dihalnih organov (žrelo, grlo, pljuča). Kašelj, kihanje in oteženo dihanje so lahko posledica tega, da je na delovnem mestu izpostavljenost nad mejno vrednostjo. Izpostavljenost s cementnim prahom na delovnem mestu lahko privede do oviranja dihalnih funkcij. Vsekakor pa trenutno še ni dovolj podatkov, da bi določili odvisnost od količinskega odmerka. Dolgotrajna izpostavljenost ob cementnem prahu, ki ga je mogoče vdihavati nad mejno vrednostjo na delovnem mestu lahko povzroči kašelj, oteženo dihanje ali kronične bolezenske spremembe dihalnih poti. Pri nižji koncentraciji ni bilo moč zaznati nobenih kroničnih učinkov. Na podlagi razpoložljivih podatkov ni dosežen kriterij za klasifikacijo
<u>STOT – ponavljajoča se izpostavljenost:</u>	
<u>Nevarnost pri vdihavanju:</u>	Ni podatkov
Dodatni podatki:	Ni podatkov

ODDELEK 12: Ekološki podatki

12.1 Strupenost	Ni podatkov	
CAS/Ime snovi	Vrsta izpostavljenosti	Vrednost/žival
/	/	/
12.2 Obstočnost in razgradljivost:	Ni podatkov	
12.3 Zmožnost kopičenja v organizmih:	Ni podatkov	
12.4 Mobilnost v tleh:	Ni podatkov	
12.5 Rezultati ocene PBT in vPvB:	Ni podatkov	
12.6 Drugi škodljivi učinki:	Ni podatkov	
Dodatni podatki:	Izdelek ne odlagati v vodo, kanalizacijo ali v zemljo.	

ODDELEK 13: Odstranjevanje

13.1 Metode ravnanja z odpadki	
<u>Postopek odstranjevanja izdelka:</u>	Cement shranjevati na suhem mestu in ga po možnosti ponovno uporabiti/predelati. Izdelava tehničnih postopkov za odpadke ni potrebna. Ne odlagati v odpadne vode ali v površinske vode. Odstranjevanje cementa se mora izvesti v skladu z zakonskimi predpisi.
<u>Šifra odpadka:</u>	10 13 14 - Odpadni beton in odpadni mulj iz betona 17 01 01 - Beton
<u>Postopek odstranjevanja embalaže:</u>	Odpadno embalažo je potrebno popolnoma izprazniti in zavreči.
<u>Šifra odpadka:</u>	15 01 01 - Papirna in kartonska embalaža 15 01 05 - sestavljena (kompozitna) embalaža
Dodatni podatki:	Ni podatkov

ODDELEK 14: Podatki o prevozu

Kopenski promet ADR/RID:

Izdelek ni uvrščen kot nevarno blago za prevoz.

Transport po morju IMDG:

Izdelek ni uvrščen kot nevarno blago za prevoz.

Transport po zraku ICAO/IATA:

Izdelek ni uvrščen kot nevarno blago za prevoz.

Dodatni podatki: Ni podatkov

ODDELEK 15: zakonsko predpisane informacije

15.1 Predpisi/zakonodaja o zdravju, varnosti in okolju, specifični za snov

Uredba (ES) št. 1907/2006 Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006

Uredba (ES) št. 1272/2008 Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2008

Uredba komisije (EU) št. 453/2010 z dne 20. maja 2010 o spremembi Uredbe (ES) št. 1907/2006 Evropskega parlamenta in Sveta o registraciji, evalvaciji, avtorizaciji in omejevanju kemikalij (REACH)

Zakon o kemikalijah (Ur.l. RS, št. 110/2003, 47/2004, 16/2008)

Pravilnik o razvrščanju, pakiranju in označevanju nevarnih snovi (Ur.l. RS, št. 35/2005, 54/2007)

Pravilnik o razvrščanju, pakiranju in označevanju nevarnih pripravkov (Ur.l. RS, št. 67/2005, 137/2006)

Uredba o ravnanju z odpadki (Ur.l. RS, št. 34/2008)

15.2 Ocena kemijske varnosti

Ni podatkov.

ODDELEK 16: Drugi podatki

Spremembe varnostnega lista: Ni podatkov

Okrajšave: Ni podatkov

Viri za izdelavo varnostnega lista: izravnalne mase, pregled literature (Datum izdaje: 27.11.2014)

Seznam relevantnih R-stavkov in H-stavkov o nevarnostih iz oddelkov 2 do 15:

Xi, Dražilno

STOT SE3 (Specifična strupenost za ciljne organe enkratna izpostavljenost, kategorija nevarnosti 3, draženje dihalnih poti); H335

Skin Irrit. 2 (Draženje kože, kategorija nevarnosti 2); H315

Eye Dam. 1 (Hude poškodbe oči, kategorija nevarnosti 1); H318

Skin Sens. 1 (Preobčutljivost kože, kategorija nevarnosti 1); H317

R 37/38 Draži dihalne poti in kožo.

R 41 Nevarnost resnih poškodb oči.

R 43 Izpostavljenost pri stiku s kožo.

H318 Povzročča hude poškodbe oči.

H315 Povzročča draženje kože.

H317 Lahko povzroči alergijski odziv kože.

H335 Lahko povzroči draženje dihalnih poti.

Nasveti o usposabljanju: Ni podatkov

Priporočene omejitve uporabe: Ni podatkov

Podatki v varnostnem listu temeljijo na našem znanju ter dosegljivih informacijah. Varnostni list označuje izdelek in zanj predpisane varnostne ukrepe. Varnostni list ne zagotavlja kvalitete izdelka. Pravna ali fizična oseba, ki daje kemikalijo v promet, ne odgovarja za morebitno nepravilno uporabo le te in nastale posledice.